

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РУХОМ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

(Представлено к.е.н., доцент Киян А.В.)

У статті досліджено стан обліку основних засобів, розглянуто функції стратегічного обліку, визначено систему показників, які використовуються для оцінки інтенсивності руху основних засобів.

Ключові слова: *основні засоби, стратегічний облік, оцінка.*

Актуальність теми дослідження. В умовах ринкової економіки, особливо під час кризи, коли на світових ринках скорочується попит на товари, постійно виникає проблема нестачі фінансових ресурсів, спостерігається високий рівень фізичного та морального зносу обладнання через відсутність рівномірного його відновлення. Постає завдання ефективнішого використання основних засобів підприємства, тому актуальною проблемою є аналіз технічного стану транспортних засобів та обладнання, виявлення найбільш важливих чинників, які впливають на зміну рівня використання основних фондів суб'єктами господарювання. Актуальною проблемою є визначення ефективності використання основних засобів на підприємствах з урахуванням оцінки їх технічного стану. Для достовірного аналізу оцінки стану основних засобів, на нашу думку, доцільного згрупувати техніко-економічні показники і детально їх розглянути.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми оцінки та аналізу ефективності управління та використання основних засобів знайшли своє відображення в працях таких вчених-економістів: С.Ф. Покропивного, М.Ф. Рибченка, Е.Е. Комар, П.В. Круш, В.І. Подвігіної, О.В. Клименко, І.О. Мазуркевич, І.В. Петрової та ін. Водночас наукові дослідження в галузі управління основними засобами практично відсутні, тому що немає достовірних трактувань та широкого розповсюдження.

Виклад основного матеріалу. В наш час існують різні проблеми підвищення ефективності використання основних виробничих засобів і потужностей підприємств. Будь-яке підприємство незалежно від форми створення й виду діяльності повинне постійно розглядати рух своїх основних виробничих засобів, їх склад та стан, ефективність використання. Дана інформація дозволяє підприємству знайти шляхи та резерви підвищення ефективності використання основних виробничих засобів, а крім того вчасно виявити та скоригувати негативні відхилення, які в подальшому можуть спричинити серйозні наслідки для успішної діяльності підприємства [2, с. 103].

Однією з головних умов підвищення ефективності використання основних засобів та їх відновлення є оптимальність термінів експлуатації основних засобів, відповідно до первинного технологічного призначення. Скорочення термінів експлуатації основних засобів, з одного боку, уможливує прискорення їх оновлення, а з іншого, - зумовлює зростання собівартості продукції за рахунок

амортизаційних сум [2, с. 105].

Облікові дані, не враховуючи різновид обраних підприємством інформаційних технологій, завжди були основою для прийняття рішень. Разом з тим поступове виникнення різних моделей облікового процесу призвело до диференціації підходів щодо формування інформації для прийняття рішень [5, с.5].

Система фінансового обліку спрямована на фіксацію фактів господарської діяльності підприємства, але на ретроспективній основі, та не дає можливості вибудовувати прогнози розвитку навіть на найближчий проміжок часу. Однак в сучасних умовах значна кількість управлінських рішень напрумів стратегічний характер, а, відтак, цей процес потребує інформаційного забезпечення [1, с. 192].

Стратегічний облік – явище достатньо нове та є перспективним для вітчизняної теорії та практики. На сучасному етапі відбувається його формування як самостійної науки, розробляються методики його ведення [1, с. 192].

Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного управління являє собою інтегровану систему стратегічного обліку і стратегічного аналізу, яка систематизує інформацію для обґрунтування бізнес-стратегії, координації напрямів стратегічного розвитку підприємства, системної оцінки ефективності реалізації оперативнотактичних і стратегічних управлінських рішень.

Загалом, на думку зарубіжних вчених [1, с. 194], стратегічний облік виконує наступні функції:

- 1) забезпечує збір інформації, пов'язаної з конкуренцією;
- 2) забезпечує використання обліку для стратегічних рішень;
- 3) скорочення витрат на основі стратегічних рішень;
- 4) забезпечення конкурентних переваг підприємства.

Стратегічний аналіз насправді – це механізм зворотного зв'язку в процесах стратегічного менеджменту, оскільки, на нашу думку, є неможливим формування стратегій без проведення попереднього стратегічного аналізу діяльності підприємства. Отже загалом, стратегічний аналіз має на меті формування системи показників, які забезпечать кількісно-якісне визначення позицій підприємства в середовищі на довгостроковий період. [1, с. 194].

Завдання стратегічного аналізу полягає в змістовній та формальній характеристиці об'єкта дослідження, виявленні особливостей, закономірностей та тенденцій його розвитку, визначенні способів управління цим об'єктом.

Кінцевою метою стратегічного аналізу є надання інформації менеджерам та іншим зацікавленим особам для прийняття адекватних стратегічних рішень, вибору стратегії, яка найбільшою мірою відповідає майбутньому підприємства.

При здійсненні стратегічного аналізу визначається ступінь впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища на критерії конкретних стратегій [1, с. 194].

Показники стану й ефективності використання основних засобів можна об'єднати в шість груп, які характеризують (рис. 1): забезпечення підприємства основними засобами; оцінку технічного стану основних засобів; інтенсивність руху основних засобів; оцінку використання активної частини основних засобів; узагальнюючі показники; управлінські показники.

Вважаємо, що реалізація перших трьох етапів дослідження надає можливість забезпечити вдалий аналіз рівня та динаміки росту відтворювальних процесів щодо основних засобів підприємства, а наступні – безпосередньо рівня

ефективності використання певних активів.

Досліджуючи другу групу показників, які використовуються для оцінки інтенсивності руху основних засобів, слід зазначити, що із часом або в результаті зміни технології частина основних засобів списується з балансу і, навпаки, знову придбані основні засоби зараховуються на баланс підприємства. [3, с. 79]:

Рис. 1. Систематизація комплексу показників оцінки основних засобів [3, с. 78]

1) коефіцієнт оновлення основних засобів характеризує частку введених нових основних засобів у загальній вартості основних засобів і визначається як співвідношення вартості введених в експлуатацію нових основних засобів і балансової вартості основних засобів;

2) коефіцієнт вибуття відображає ступінь інтенсивності вибуття фондів з виробництва, його визначають як співвідношення вартості основних фондів, що вибули за певний період, і вартості основних фондів на початок періоду;

3) коефіцієнт ліквідації основних засобів обчислюється як співвідношення ліквідованих основних засобів за рік до вартості основних засобів на початок року;

4) коефіцієнт приросту основних засобів показує рівень збільшення (зменшення) основних засобів внаслідок введення нових основних засобів та виведення з експлуатації зношених чи застарілих основних засобів у звітному періоді проти минулого періоду;

5) коефіцієнт інтенсивності оновлення розраховується як співвідношення вартості вибулих основних засобів упродовж року і вартості основних засобів, які надійшли за рік.

Значну роль ці коефіцієнти відіграють тоді, коли на підприємстві йде

інтенсивна заміна обладнання внаслідок реконструкції або модернізації виробництва.

Висновки. Стратегічний облік є невід'ємною частиною стратегічного аналізу. Стратегічний аналіз посідає важливе місце в процесі підготовки і прийняття управлінських рішень, відповідно, є складовою планування господарської діяльності підприємств усіх форм власності та господарювання.

Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного управління являє собою інтегровану систему стратегічного обліку і стратегічного аналізу, яка систематизує інформацію для обґрунтування бізнес-стратегії, координації напрямів стратегічного розвитку підприємства, системної оцінки ефективності реалізації оперативнотактичних і стратегічних управлінських рішень.

Список використаної літератури:

- 1.Касич А. О. Теоретичні та практичні аспекти стратегічного обліку з урахуванням перспективного розвитку підприємства/ Касич А. О., Циган Р. М. // Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського – 2010. – №5. – С. 183–186
2. Лінник О.І. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів / О.І. Лінник, М.П. Кир'ян. // Вісник НТУ «ХП». 2013. № 63. – С. 102-105
3. Неміш Ю.В. Систематизація комплексу показників для оцінки стану основних засобів на м'ясопереробних підприємствах / Ю.В. Неміш, І.Ф. Баланюк // Економіка та управління АПК, 2013. Випуск 11 (106). – С. 75-81
- 4.Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби» від 27 квітня 2000 року № 92. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// rada.gov.ua](http://rada.gov.ua)
- 5.Пилипенко А.А. Організація обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства. Наукове видання. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2007. – 276 с.

References:

- 1.Kasych A. O. Teoretychni ta praktychni aspekty stratehichnoho obliku z urakhuvannyam perspektyvnoho rozvytku pidpryyemstva/ Kasych A. O., Tsyhan R. M. // Visnyk KrNU imeni Mykhayla Ostrohrads'koho – 2010. – № 5. – S. 183–186
- 2.Linnyk O.I. Shlyakhy pidvyshchennya efektyvnosti vykorystannya osnovnykh zasobiv / O.I. Linnyk, M.P. Kyryan. // Visnyk NTU «KhPI». 2013. № 63. – S. 102-105
- 3.Nemish Yu.V. Systematyzatsiya kompleksu pokaznykiv dlya otsinky stanu osnovnykh zasobiv na m"yasopererobnykh pidpryyemstvakh / Yu.V. Nemish, I.F. Balanyuk // Ekonomika ta upravlinnya APK, 2013. Vypusk 11 (106). – S. 75-81
- 4.Polozhennya (standart) bukhgalters'koho obliku № 7 «Osnovni zasoby» vid 27 kvitnya 2000 roku № 92. – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: [http:// rada.gov.ua](http://rada.gov.ua)
- 5.Pylypenko A.A. Orhanizatsiya oblikovo-analichnoho zabezpechennya stratehichnoho rozvytku pidpryyemstva. Naukove vydannya. – Kharkiv: Vyd. KhNEU, 2007. – 276 s.

КОРОВЧУК Олександр Віталійович, – магістр Житомирського національного агроєкологічного університету, спеціальність «Облік і оподаткування».

Сфера наукових інтересів: бухгалтерський облік і аудит, управлінський облік.